

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 10. kimovca 1869.

List 37.

Ali je vera v politiki potrebna?

(Dalje.)

Duhovščina ne smé le, ampak mora dostikrat govoriti in sicer glasno pred vsim svetom; zavoljo od Jezusa dobljene dolžnosti mora njegove pravice zagovarjati in ljudstvo pred zmotami varovati. Duhovniki morajo govoriti, še vse glasneje pa škofje kot nasledniki apostelnov, ki so starašim shodnice rekli: Ne moremo molčati. Dobro pa vem, da tam, kjer govorjenje nič ne izdâ, da bi duhovščina molčala, rabijo silo, preganjanje, ječe in še hujši reči; pa sem tudi prepričan, da duhovstvo zaradi tega ne molči. Dokler ima le en glas (in ta mu ne odide), vedno ga bo v čast in slavo Jezusa Kristusa, v brambo ljudstva povzdignilo. Z besedo bo duhovščina vselej zaverгла krivične postave, samosvojne naredbe, silo, obrekovanje, zatiranje, ropanje cerkev, politiko Makiavelovo (Machiavelli) in vse skrivne in očitne pregrehe. Ako svet nima toliko pameti, da sprevidi, kaka božja naredba je cerkev, koja je večne postave neskaljive pravice neoskrunljive ohranila in jih branila in oznanovala in vse zmote razkrila in razpodila, naj si sam sebi pripiše, Kristus jih ne bo zavoljo sveta spremenil ali v nič djâl, temuč kdor se njegovih naredb ne posluži v svoje zveličanje, bo v lastno sramoto in nesrečo nad njimi se razdrobil, to se pravi večno se pogubil.

2. Druga podpora novega katoličanstva, o katerem tu govorimo, so razne načela, ki se tako-le glasijo: Treba nam je modrim biti, prava sreda, ne mere presegati, moramo prijenjati, ne smemo izključljivi biti itd. Res, prav vgodne skrivnosti, s kterimi se prav lahko brez vsake nevarnosti med robovjem tega življenja proti večnosti jadra. Tudi jaz rad priznavam, da je modrost na svetu prav koristna, kajti brez modrosti naj svetejši naredbe in nameni dostikrat spodletijo. Jezus Kristus pa tudi uči, da je na svetu mesena, živinska in satanska modrost. Mislím, da ne boš cerkvi krivice delal in verjel, da nespametno postopa, da dela iz čistilakomnosti, stavi in razdira, kakor se ji poljubi, in da nalašč termasto pri svojih sklepah ostane. Na stotine tistih naredb, ktere prostomisleži pri cerkvi zdaj grajajo, niso nič drugega, kakor vspeh Božje modrosti, s ktero se je okolišinam časa in tirjatvam narodov povolila. Za izgled bodi zgodovinski izpisek. Ko so v rimsko cesarstvo sovražniki od severa prihromeli, želeli so vsi že pokristijanjeni narodi, naj bi cerkev tudi posvetno vlado prevzela, ker le ona ima moč jih varovati in braniti pred sovražniki. Cerkev je privolila v to in tako so nastale deržave in v njih izobraženost. Zbudila se je sčasoma neka posebna navdušenost med ljudmi, cerkev je temu duhu pot pokazala in namen posvetila;

nastale so križarske vojske in visoko se je cenilo brniti sirote in vdove. Po zgledu sv. Frančiška in Dominika se je zbudilo pobožno hrepenenje po samostanskem življenji, in sv. cerkev je tudi tej potrebi skušala zadostovati, ker je tretji red ustanovila in več drugih bratovščin poterdila. V naših časih vlada pred vsim ljubezen do človečnosti in družinskega življenja, in cerkev tudi rada tem potrebam zadostuje ter vstanovlja sirotišnice, ljudske šole, katoliške družbe in še veliko enacega. Nič pa nisem omenil, kako cerkev rada vsakoršnim osebam odjenja, ako je treba, kar se tiče postne postave. Vselej je ta postava času in kraju primerna, tudi na manjši okolišine ozir jemlje tako, da je vselej prav lahko ji zadostovati. Iz tega se lahko razvidi, kako se cerkev potrebam časa vé povoliti. Mi tedaj prave modrosti ne izključimo, tudi tega ne, kar je prav in tudi pravične odjenljivosti ne odstranujemo.

Misijonsko iz Hartuma.

Iz Hartuma novejši naznanila. Ker se katoliška zamurska občina množi in se je osnovala nova šola za zamurske otroke, sta dospela 4. pros. (že poprej imenovana) o. Dizma Stadelmajer in br. Gerard, oba iz frančiškanskega reda. — Sveti kerst je prešlo pretečeno leto 19 oseb, med temi 12 dečkov, 2 keršenici, pa 1 zamursko dete. Pripravljanec za sv. kerst (katehumenov), večidel odraslih, kterim se je skozi celo leto skoraj vsak dan keršanski nauk razlagal, je bilo 10; zraven še opomni o. superior, da je treba veliko previdnosti in skušnje, predenj se more odraslim — razun v sili — dovoliti, da sv. kerst prejmejo. — Poroka zamurska je bila po katoliškem obredu samo ena. Umerl je samo en deček, italijanskih staršev. — Ker je bilo od l. 1864 nekaj čez 80 zamurskih oseb keršenih, se mora spoznati, da misijon napreduje, če tudi bolj počasi. Dobro reč mnogo ovira to, ker v Hartum prihajóci tujci, ki pravijo, da so katoličani, vendar nobene vere nimajo, in tedaj tudi ne pusté, da bi njihovi podložniki spolnovali svoje verske dolžnosti, ako so že katoličani. Takim, ki se mislijo še le pokatoličiti, pa stavijo vsaktere zapreke na pot. Tako oliko razširjajo po svetu laži-katoličanje, ki sami nočejo iti v Božje kraljestvo, pa tudi samim nevernikom branijo vanj! Vendar tudi v tem je že malo bolje, ker je paša prihajanje tujcev nekoliko težavno naredil. —

Zastran zdravja je sedaj veliko boljše kakor poprej. Akoravno je delj časa gospodovala merzlíca, vendar ni v misijonu nobeden zbolel, še manj umerl. — 15. listop. 1868 so imeli v misijonski kapeli po sv. maši z blagoslovoma še posebej očitno molitev v ta namen, da bi vzel milostno Vsegamogočni pod svoje varstvo,

in blagoslovil vse nadškofe, škofo in druge misijonske dobrotnike. — Superijor o. Fabijan toži, da je hrana dan na dan draži, posebno pa žito. Ni sicer pomanjkanja na žitu, ker so bile letine za žito prav dobre; dragina je le zavoljo tega, ker vse žito od posestnikov vlada pokupi, da ga potem precej dražej prodaja. S tem namerja vlada posestnikom veliko denara v roke spraviti, da more potem temveč davke od njih iskati.

Pri Šilukih, kamor je bil č. o. Fabijan s tovarši popotoval, je našel očeta, čigar sin ga je večkrat obiskal, da bi po tolmaču kaj slišal iz katoliške vere. Pozneje je napadel to družino sploh znan ropar sužnjev, ki je očeta vstrelil, sina pa za sužnja prodal. Kupec, Dongolanec, je odpeljal ubogega dečka v podobi božjega potnika v Arabijo v Meko, ter ga je zopet prodal. Njegov novi gospodar je gerdo z njim ravnal, deček uide, in po dolzih potih in velikih težavah pride v Hartum, poiše katoliški misijon, prosi, da bi ga sprejeli, in doseže, kar je želel. O. Fabijan ga sprejme, zdaj je prav priden delavec, in z veseljem se uči vsak dan keršanskega nauka. (Iz nov. mis. nazn. Mar. družbe.)

Iz govora škofa Rudigiera v Gmundenu.

Bog ima o vsakem času in pri slehernem narodu svoje poročnike ali poslance, kateri naznanjujejo ljudem sploh in narodom posebej njegovo sveto voljo; kažejo bolj ali manj očitno, kam méri hudobni svet, česa naj se pravi verniki ogibajo, kaj naj delajo, da dosežejo svoj namen; kateri preslavljaajo katoliško cerkev ter razlagajo njene nespremenljive nauke. Enaki nauki in svarila se nahajajo zlasti tudi v govoru škofa Rudigiera v Gmundenu. Naj posname iz njega Danica vsaj nekatere reči.

„Ako premišljujemo stan katoliške cerkve na Avstrijskem, moramo spoznati, da zadeve katoliške cerkve na Avstrijskem v naših dneh niso vgodne, da so nevgodne; spoznati moramo tudi, da protijo tej sveti cerkvi v prihodnje le še večji zgube, ako Bog drugač ne oberne. Spoznati mora to naj boljši domoljub, in, kar jaz vem, spoznajo to vsi, vzlasti tudi tisti, kateri največ vladajo naše razmere.“ Spregovorivši nekoliko o novih postavah, posebej o medverski, zakonski, šolski in škodi, ki je nastala po njih kat. cerkvi, pravi: „Kaj nam prinese prihodnost, to — se vé — je prikrito, ali marsikaj more prevediti vendar tudi taki, ki sicer ni prerok. Kadar hitro po bregu navdol letim, se ne morem ustaviti, ko bi tudi hotel; tako se kaže cerkvi v prihodnje, ako Bog, tudi z našim trudom vred, drugač ne oberne. — Jaz kar nič ne dvomim, da je vihar, ki je vstal te dni vsled prigodka v Krakovem, bil le prvi napad na cerkveno premoženje, s prvega le napad na nekatere redove samostanske, po teh bočejo vibre napasti druge, in nato cerkveno premoženje sploh. To in nič drugega ne namérjajo zedinjene oblasti liberalizmove. Kako se moremo sedaj postavno braniti laži-liberalizmu? — Liberalizem, ki si to ime le siloma prilastuje, nima nobene prave prostosti, ampak le napačno, t. j. prostost naj bi imelo le njih kerdelce, drugi pa naj bi bili veseli, da se smejo temu kerdelcu poklanjati, in liberalizma poslednja misel je: poganstvo na verstvenem in ljudovlada na državskem polji. Kakor gotovo ljubimo keršanstvo, in kakor gotovo ljubimo cesarja in njegov prestol, tako gotovo se nam je vzdigniti zoper to. Da rešimo altar in rešimo prestol, k temu nam pomaga posebno katoliško ustavno življenje. Katoličani morajo pričeti pravo vstavno življenje, v djanji poprijemati se vstavnih pravic, tedaj se ustavijo lažnjivemu liberalizmu, spodbijejo njegove namere in rešijo

cerkev in državo. Vstavno nam je ravnati, če ne — nas čakajo hude reči, in mi smo ob tla. Vstavno imamo, pravi ta, pa je jaz nisem želel in se ne zmenim za njo. Pa — vstava je vstava —, ako tudi ti za njo ne maraš, ona pa mara za te. Drugi pravi: Jaz se zanašam na cesarja. Če se kdo zanaša na cesarja, se jaz. Pa — pozabiti ne smemo, da cesar deli sedaj svojo oblast, zlasti svojo postavodajno oblast z ljudstvi in njihovimi zastopniki; in tedaj je navezal sam svojo oblast, in sicer z naj boljši voljo, da poizvé namreč prave potrebe svojih ljudstev. Po tem takem se utegne kdo tudi preveč zanašati na cesarja. Marsikteri si misli še samooblastnega cesarja; to misel moramo sedaj pustiti. Cesar so kardinalu knezu in nadškofu Ravšerju 15. oktobra 1867 sami odgovorili: „Pozabiti se ne smé, da sem vstavni vladar.“ Tega toraj nikar ne pozabimo in da z naj boljšim srcem postave, ktera je dana in je katoliški cerkvi neprijazna, ovreči ne more brez drugih postavodajnih tvoriteljev (delavcev), in brez njih ravno tako nobene nove vgodne ne dati. Po tem naj se pravi in razlaga samo na sebi tako lepa ter podložna tako častivna prislovica: „Jaz se zanašam na cesarja.“ Tedaj moramo mi sami storiti vse, da nas zupanje naše ne zanese. Vstavno moramo toraj živeti in spolnovati pravice, ki nam jih vstava daje, pa ne rok križem deržati; sicer naklonimo veliko odgovornost sami sebi. Kaj nam je tedaj storiti? Vstava nam daje velike pravice, vživajmo jih; daje nam p. pravico, da se shajamo v zборе in sklepamo v društva. Ravno sedaj sem v takem zboru, in veseli me, da vživite to pravico, in želim, da jo vživite še bolj. Po vstavi imamo svobodo tiskarno; poprimimo se te pravice in obračajmo si jo v prid. Dalje imamo imenitno pravico, da volimo v deželni in po tem tudi v državni zbor. Ta pravica se velikrat le premalo čisla. Kolika vnémarnost se je kazala pri volitvah za deželni zbor; ravno naj boljši možje se velikrat niso dali voliti. Velečestiti! Velike dolžnosti imamo do deržave in do cesarja; ako sleherni le na to gleda, kar mu je vgodno ali zložno, je slab človek, ki pozabi na te dolžnosti popolnoma. Vdeležujmo se pri volitvah; vse katoliške možake, kar vas je tu, prosim, vdeležujte se sami in nagibajte k temu še druge. Ako se po naši vnemarnosti zgodi, da pride v deželni in iz tega v državni zbor človek, ki je po duhu zoper prestol in altar, nastane nam težka odgovornost; ker sv. apostelj Jakop pravi: „Kdor zna dobro storiti, pa ne stori, ima greh.“ Toraj, velečestiti moji, volite in prizadevajte si kar morete tudi pri svojih sosedih, da volijo in sicer — dobre može. Ktera je pa prva lastnost moža, ki ga bomo volili v deželni zbor? Prva je, da je katoličan, in sicer pravi katoličan. V marsikterih deželah je že dotlej dospelo, da, ako pride kdo v deželni zbor pa ni terden katoličan, postane lahko katoliške resnice izdajavec. Zasmehujejo, zasramujejo ga, dražijo in preganjajo. Ako ni tolikanj pogumen, da bi sterpel tudi zasramovanje, se znejeveri in v osmih dneh sedi med nasprotno stranko. Volimo toraj prave katolike; tako si pomagamo s pošteno manjšino, da pridejo sčasoma prav keršansko-katoliški možaki v državni zbor, in da takih postav, kakoršne so že omenjene, ne bode več na dan.

Nedavno sem imel čast, da sem bil ene četerti ure pri g. ministru grofu Beustu. Skazal sem se mu bil očitno, torej ne bode nespodobno, ako nekaj o tem povém. Djal je gr. Beust: „da ima v vstavni Avstriji postavodaja brez ozira na verske nauke (dogme) katoliške cerkve hoditi po svojih potih.“ S tem je vse povedano. — Jaz kličem toraj še enkrat vsakteremu izmed vas, molite in poprimite se slehernega pripušenega pripomočka; pozivam zlasti vas

možake, da branite svoje vstavne pravice ter se po njih ravnaite.“ —

Jelite, liberaluhi! da vam jo je ta povedal po vseh ustih? Da si pri nas sploh nismo še tako na slabem, vendar kliče tudi nam v prihodnje — pozor! (Po Volksfrd.)

Kaj je to: svobodni zidar (frajmav-rar), in svobodno zidarstvo (fraj-mavrarstvo)?

Čemu so knezi in velikaši svobodnemu zidarstvu?

Rimska policija je za časa Leona XII zajela nekaj svobodnozidarskih listov, iz katerih razvidimo, čemu so frajmavrarjem knezi in velikaši. „Vsak meščan je dober,“ bere se ondi, „knezi pa velikaši pa še boljši. Če jih več privabimo, tim bolje za nas. Na Italijanskem in drugod se ne manjka ljudi, ki močno hrepene po simboličnih predpertih in zidarskih keljah. Le vabite jih kar se dá, pervoventa bo že preudarila, ali so pripravljeni ali ne, in če jih bo mogla porabiti za svoj napredek.*) Kakov knez, o katerem se vé že naprej, da nikdar ne bode vladal, tak tiček je naj boljši za nas, in taci je mnogo. Le ometajte (ofrajhajte) jih, zakaj taki možje so izverstne limanice, na ktere lovimo liščike (gimpeljne), neporedne vrabce, mestne „filistre,“ pa še druge čuke in sove. Takovi knezi pospšujejo naše zadeve, če tudi si domišljujejo, da delajo záse in za svojcev dobiček. Taki možje so naj boljši, kajti kar so kazavci ali znamnja kerčmam, taisto so knezi svobodnemu zidarstvu.“

Da je gola resnica vse to, priča tudi zidarski brat Inder, ki je spisal zgodovino svobodnega zidarstva. V njegovi knjigi beremo to-le: „Jako hasnovito je za nas, da se tudi vladarji vpisujejo v naš red. Če tudi ne morejo in ne smejo zidati tempeljna z nami vred, če tudi moramo gledati svetle znake na njihovih gumbih, kar nas zelo bode v oči; vendar le so leti možje verlo važni za naš red, nekaj zato, ker so premožni, nekaj pa zato, ker jako veliko premorejo s svojim vplivom. Na videz so skrivne društva popolnoma svobodne, pa vendar le jako navezane na viši stanove, morejo se le takrat vsestransko in brez zadržka razširjati, kedar jim pervaki ne kljubujejo. Če so pervaki čmerni, nič kaj ne gré po sreči, če pa so vladarji in državniki nam naklonjeni, tedaj pa velikansko napredujemo. Serčno želimo, da bi naši vzvišeni gostje vedno malomarno gledali naše početje, da bi roke križem držali in molčali!“

Svetovne dogodbe pričajo, da dan danes svobodni zidarji velikansko napredujejo, struna se čedalje huje nateza, in kedar počí, takrat utegne zelo šverkatí natezalce.

Čujmo tudi, kaj piše svobodni zidar L. Blanc, ki se vsaj tako prederzno ne šali s knezi in velikaši, kakor brat Inder. L. Blanc namreč piše: „Knezi, velikaši in bogatejši so se — vjeli! Dokaj nam pomagajo. Pruski Friderik silni je z veseljem prejel za „keljo“ in se opasal s predpertom, in tudi drugi enakoverstniki njegovi. Možje niso vedili, da so se vjeli; više verste smo jim prikrili, niže verste, v ktere smo jih sprejeli, pa ne kažejo nič takega, kar bi sum vzbujalo, in če tudi kaj pride, se že odpravi. Niži udje ne vejo, čemu so, da se le malo povesele in ponorčujejo, pa je. Ravno to se dopada tudi knezom in velikašem, jedó, pijó in se kratkočasijo kot drugi, pa tudi nenavadni obredi jih zanim-

ljejo. In tako gré gladko vse. Ali skriti svobodni zidarji so s knezi in veljaki prav dobro zavarovali in zagradili sebe pa svoje nakane, ki jih kujejo zoper vladarje. In če bi kdo hotel v živo seči svobodnim zidarjem, pa mu v oči mečejo kneza samega, in ž njim usta zamaše.“ To piše sam svobodni zidar.

Umeje se samo ob sebi, da knezi in veljaki, vpi-savši se v število svobodnih zidarjev, do sedaj še niso bili poterjeni od nobene pervovente, razen Filipa Egalitēja. V zapisniku vélikih mojstrov ali varhov nahajamo tudi te-le imena: Lord Palmerston, Leopold I, kralj Belgiški, grof Cavour i.d. Dan danes pa so véliki mojstri ti-le: Juri V, bivši kralj Hanoveranski, kralj Švedski, princ Friderik Nizozemski. Kralj Pruski pa je varh vsemu nemškemu svobodnemu zidarstvu, pod ktereга spadajo tudi — (skriti) avstrijski svobodni zidarji. Ali ne, kaj?*)

Velikaši manj poznajo svobodno zidarstvo kot marsikdo drug, kajti njim se z naj večo skerbjo prikriva in taji namen. Res je sicer, da znajo pravila društvene, ali leté pravila so napravljene in previte tako, da slepé gos-pode, vzlasti pak merijo na to, da slabé državino moč. Knezi menijo, da kaj koristijo državam, če se vpisu-jejo v število svobodnih zidarjev; pa jim le škodujejo. Včasih vendar se jim čudna in sumljiva dozdeva vsa ta osnova, in tedaj grozé, da bodo zaterli red; toda pre-kanjeni skriti zidarji jih kmalo potolažijo. „Pripetilo se je včasih,“ piše brat Ragon, „da je na svobodnozidarski praznik došel vladarjev poslanec s poveljem, da se ima red zatreti. Vradniki snidničini so v taki priliki moža prijazno sprejeli ter djali: „No, le sami se prepričajte, da čisto nič ni nevarno naše društvo.“ Se ve, da pos-lanec nikdar niso odkrili skrivnost, ki jih pasejo društveniki viših verst: Elu, Kadoš, ali Rose-Croix. Da so jim odkrili namene le-tih udov, gotovo bi po njih bilo! Sprejeli so poslance k večemu za svobodnozidar-ske učence, da so se ondi veselili in bratili, in vernivši se s poročilom, da se ne snujejo nikake spletke in za-rotbe zoper državo, bilo je povelje preklicano.“

Tako osodo je svobodno zidarstvo odmenilo knezom in velikašem. Pa vkljub temu se velikaši vpisujejo v svobodno zidarstvo. Nedavnaj smo brali po časopisih, da je angleški princ Wales postal svobodni zidar, ko ga je bil kralj švedski „pomaltal.“

Čujmo še, kako grozovito piše nek drug svobodni zidar: „Poginiti morajo knezi, svetohlinci in plemiči zato, ker so strupeni sovražniki človeškemu rodu, nji-hovo premoženje pa naj se razdeli onim možem, ki za-voljo talenta, učenosti in kreposti zaslužijo, da vodijo in vladajo človeštvo. (Ah! to je pravi „pust o koli ust!“). „Tim nasprotnikom“ (to je našim), piše nadalje omenjeni potuhnjeni zidar, „ni treba nič zanašati, vse je pra-vično, kar jim naredimo. Dolžnost nimamo nobenih do njih. Da jih prej zatremo, dovoljeno je vse, kar pospe-šuje ta namen, dovoljeno je nasilje in zvijača, ogenj in jeklo, strup in bodalo. Namen opravičuje pripo-močke ali sredstva.“

In ti zagrizeni ali zasirjeni nasprotniki, ter ukon-čevalci človeštva terdijo na vsa usta, da izrek: Namen opravičuje pripomočke, je jezuiški izrek. Pa kaj se hoče, ti prekucuhi so že taki, da ono, kar so sami izrekli, kar siloma nam podtikujejo, da bi nas le ovajali, ger-dili in v nič spravili. Brali smo po časopisih, da je neki jezuit obljubil darilo onemu, ki imenuje moža jezuita, ki je kedaj rabil omenjeni izrek v knjigi, kar terdo-

*) Napredek — fortschritt. To besedo imajo „liberalci“ vedno na jeziku, ž njo kot s cepcem udrihajo po nasprotnikih; ali njihov napredek je naj rají v grehu, nazadek pa v čednosti in spodobnosti.

*) Iz tega se marsikaj daje pojasniti. Hinavci očitajo katoličanom, da imamo tujega kneza, ker smo papežu v duhovnih rečéh pod-ložni; kaj čemo pa o teh rečéh, ki imajo zraven cesarja skrivaj tudi tujega kralja za varha svojega framasonstva?

vratno in zlobno terdijo strupeni zidarji. Dosedaj ga niso še imenovali, pa ga tudi ne bodo. Ta izrek je vaš, ves vaš, kar ga je, zidarji! Vaš je ta izrek, sej tudi le samo vam rabi. Kedaj ste ga skovali ali od luciferja sprejeli, se pa le med seboj zmenite, vaš je, če tudi se ga branite na vse kriplje. Vi do sedaj še niste imenovali jezuita, ki bi bil kedaj pisal omenjeni izrek, sami pa ga radi rabite. In da ne porečete, da lažemo, naj imenujem zidarja, ki ga je pisal: „Le Frère Fichte, de la Maçonnerie allemande et universelle; Avertissement supplémentaire, p. 45.“

Svobodni zidarji tedaj ljubijo kneze, plemiče in bogatine prav tako, kakor volk ljubi ovce. Skriti zidarji take može rabijo za zavere, za kterimi varno pletó biče, da bičajo ž njimi neskerbno človeštvo, in nobeden ne more blizo. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopist.

Iz Ljubljane. (V zadevah katoliške družbe.)

Katoliška družba na Kranjskem dobi na levo in na desno ljubo sestrice; v Terstu namreč je že ustanovljena naši podobna, izvrstno osnovana družba, in tudi na spodnjem Štajerskem so se lotili enacega početja. Veselo ji pozdravlja starejša sestra in jima kliče: Bog daj srečo! Pozdravlja ju veselo že zavoljo imenitne naloge in velike potrebe katoliških družb v sedanjem času, pa tudi zavoljo same sebe, ker se čuti nekako okrepčana in v novič spodbujena v svoji delavnosti; ker ozirali se bote bližnji sestrici na starejši tovaršico, zato se mora pa tudi sama naprej podvizati. Da bo pa to zamogla, se oberne „Danica“ za njo do vsih prijateljev in udov za pomoč in podporo, ktere posebno želi in prosi v pomnoženje slovenske bukvarnice. Ker se tako mnogoštevilni, razstreseni in različni udje ne morejo lahko pogosto zbirati, jim mora biti le branje dobrih bukev poglaviti pomoček, da se budi katoliška zavest in množi prava vednost. To je tolikanj bolj treba, ker se škodljive bukke in napačne vednosti zmiraj bolj razširjajo ter s svojo prazno sleparijo hočejo pravo katoliško vednost spodriniti in edino keršansko luč upihniti. — Že delj časa se z velikim trudom napravljala imenik vsih bukev, ktere do zdaj družba ima, in se bo zgotovljen poslal vsim udom. Pa slovenski del družbine bukvarnice je še precej reven, in vendar se ravno po slovenskih knjigah nar bolj poprašuje. Zavoljo mnogoverstnih družbenih stroškov do zdaj lastne denarne moči niso dopustile, posebno veliko v ta namen odločiti, dasiravno se nikakor to ni zanemarijo in pozabilo. Tudi se nekte prav koristne in mične bukke nove več ne dobé. Zato prosi „Danica“, naj bi taki prijatli katoliške družbe, kteri za njo pripravne slovenske bukke imajo in jih lahko uterpijo (n. pr. različne letnike Drobčin, poprejšnje tečaje Mohorjeve družbe in druge, posebno povestne knjige), v občini prid katoliški družbi darovati ali po znižani ceni odstopiti blagovolili. Vesela zavest, da so drugim udom v razvedrovanje in podučevanje pripomogli, jim bo že tukaj lepo plačilo. — Tudi se namerja, da se bo določil čas, v katerem bodo v določenih urah moški udje v družbeno ali bukvarniško sobo bukke in domače časnike mogli brat hoditi. Vendar se bo te o svojem času še bolj natanko naznačilo in do tega bližnjega časa naj družbeni udje še poterpé in si svesti bodo, da se bo v prid naše ljube družbe vkljub vsim zadržkom storilo, kolikor čas in družbine moči dopusté.

—a—

*** * O sv. misijonu v šent-Jernejju** še nekoliko. Prišel se je ta zlati čas za št. jernejske farmane 8. in in terpel je do 19. vel. serpana. O pričetku je bilo mnogo obrekovanja in zopervanja kakor navadno, po-

sebnost sedanji silno piškavi čas; ali sv. misijon je storil, da je utihnilo mnogo taci glasov. Ljudstva se je vdeležilo veliko. Pri vsakem govoru bilo je okoli 3000 poslušalcev. Obhajalo se jih je med tem časom nad 6200. Pristopilo bi jih bilo k Gospodovi mizi še veliko več, ko bi ne bilo spovednikov pomanjkalo. Pervi je ta sv. misijon, kterege sem se vdeležil in rečem, spoznal sem njegovo neizrekljivo blagost. Zastarani grešniki, ki že po veliko lét niso pristopili k Gospodovi mizi, približali so se k spovednicam vsi voljni, skesani in objokani. Dolgo so nekteri pri spovednicah čakali, pa morebiti še ne opravili; posebno zadnja dva dni jih je mnogo mnogo ostalo, ker ni bilo moč vsih spovedati. To je nauk, da naj bi pri misijonih prišli oč. gospodje v pomoč, kteri le morejo. Ne smemo pozabiti petja, ki je bilo izvrstno. Posebno pa se je krasna pesem „Misijonski zvon“ (Slava g. Vavknu za tako krasni spev!) tako miločutno, počasno in prelepo spevala, da je bilo res slišati kakor mlo, sprelepo donenje srebrnih zvončkov iz nebeških višav. Hvala Vam, orglavec in blage pevke! *)

Zadnji dan k sklepu zbralo se je okrog 6000 ljudi, pa še raji več. Zavoljo prevelike gnječe je bila sklepna pridiga zunaj. Kakor prej ta dan pri slovesnem ponovljenju kerstne obljube, tako se je tudi pri sklepnem govoru o stanovitnosti v dobrem vse v solzah topilo. Bog daj res obilni sad sv. misijonu! rečem tudi jaz z gorečim in blagodušnim gosp. misijonarjem. Tega pa smemo pričakovati, sej se je vse godilo le iz čiste ljubezni do Boga in bližnjega. Takemu početju pa Bog blagoslova in pomoči ne odreče. Pa tudi vdeleževalci sv. misijona so pokazali to sami očitno. Vse se je k sv. misijonskemu križu drenjalo in ga poljubovalo, potem pa se zamišljeno razšlo. Popoldne ti ni bilo skoraj žive duše izmed ptujcev viditi v št. Jernejju, akoravno drugač pri shodih vidiš večkrat koga ležati, kterege je vinska kapljica omamila.

Iz Ribnice, 26. vel. serp. I. P. — Ni dolgo, kar smo doživeli pri nas veliko veselje, zares veselje, kterege je delila cela dolina od pervega do zadnjega, namreč dve novi maši, kteri sta obhajala dva naša domačina, pa že nas je zopet doletelo drugo, namreč prihod mil. knezo-škofa, kteri so prišli ravno na svojega godu dan k nam delit zakrament sv. birme. — Skoraj teden poprej so se že delale priprave za škofov prihod. 23. t. m., to je v ponedeljek popoldne gre mnogo Ribničanov Njih milosti naproti, ki jih preprijazno pozdravijo. Glasno pokanje možnarjev, vbrano zvonjenje po vsih cerkvah, množice ljudstva zbranega poleg ceste in dolge verste otrok, ki so prišli z vejicami naproti, oznanujejo Njih prihod.

Ko se mil. škof pripeljejo skozi krasno olepšane slavo-loke, gredó v cerkev ter jo po blagoslovu natanko pregledajo; veličastno delo jim je jako dopadlo. Zvečer pred godom knezo-škofovim napravijo ribniški g. bogoslovci in dijaki serenado in s prekrasnim petjem zelo razveselijo g. knezo-škofa, ki so Ribničane počastili s tim, da so obhajali med njimi svoj god. Drugo jutro pride več Ribničanov vošit za god mil. knezo-škofu, ki so se jim lepo zahvalili. Ob 9 je bila maša in pridiga, v kteri so mil. g. knezo-škof farane lepo pohvalili, da se

*) To naj si posebno oni orglavci zapomnijo, ki bi v cerkvi naj rajši kake poskočne ali kakor pravijo „pratelaigarske“ lomili, ki duha namesto k Bogu povzdigovati, na posvetne, pregrešne reči obračajo. Posebno bi bilo želeti, da bi višji kar na ravnost prepovedali jemati tako zvane godce v cerkev, zlasti k podružnicam, kjer ni orgelj; ker tu je tako dudljanje, da ljudstvo skoraj več pleše kot moli. Po Božji službi se pa vse, staro kot mlado, moški kot ženske — usuje po pivnicah, s kterimi kerčmarji malo cerkvico kar obležejo. Tu se potem pije, pleše in razsaja nespametno. Tako se za ono sosesko nar svetejši dan oskruni. Dop.

niso bali velikega truda in mnogih stroškov, ki so jih imeli pričakovati pri zidanju velikanske cerkve, temuč da so se prizadevali z vsemi močmi v čast Božjo postaviti si krasen hram Božji, da so ne le vse dosedanje dragoceno cerkveno delo do zadnjega vinarja poplačali, temveč, da so tudi za naprej pripravljeni z veseljem dati vse, kar bo tirjala notranja oprava in sploh ozaljšanje cerkve. Djali so nadalje g. knezo-škof, da to sicer vse hvale vredno početje vendar nima toliko veljave, ako k vnanjemu prizadevanju ne pride tudi notranji pravi keršanski duh, da lepo okinčani, krasni tempelj Božji nima prave vrednosti, ako ga tisti, ki so si ga s tolikim trdom napravili, pridno ne obiskujejo, in ako si ne prizadevajo z lepimi čednostmi, z dobrimi deli dan na dan zaljšati notranjega tempeljna, svoje duše, dokler je dan, ker kmalo pride noč, ko ni več mogoče delati itd. Po tem prelepem govoru, ki je serca vseh poslušavcev ginil, je bila sv. birma skoro do ene popoldne.

Pri obedu smo zopet imeli priložnost spoznavati prijaznost in vljudnost g. knezo-škofa; ali veselje je bilo splošno, ko so pri neki napitnici g. knezo-škof obljubili za veliki altar dati tisoč gold.; zares cela fara se je radovala in se še raduje in le en glas se čuje povsod: Bog živi še mnogo, mnogo lét našega milega in dobrotljivega knezo-škofa Jerneja. Tako veselo se je pri nas končala sv. birma in v vednem spominu bo ostal pri Ribničanih 24. dan avgusta leta 1869.

S Kuma. Zgodnje jutro je in po dolinah megla pokriva mirne in tihe kraje, pri nas na Kumu, velikanu dolenskih hribov, blizu 4000 čevljev visokem, se dani in na hribu je vse živo ljudi. Kaj je neki? Nismo prišli semkaj gori gore zniževati, ampak na tej višavi v čistem zraku sv. Nežo in sv. Jošta počastiti in se njuni prošnji priporočiti. Imamo kot druga leta tudi letos navadni shod, kateri se začne v petek po sv. Jerneju in v nedeljo neha. Dasitudi so letos zarad sv. leta povsod popolni odpustki, je v prav lepem vremenu vendar tudi letos prišlo kakih 5000 ljudi na goro; bili so ljudje iz vseh krajev Dolenskega in bližnjih krajev Štajarskega; njih lepo število je prejelo ss. zakramente. Zanimivo je bilo viditi romarje iz Kostanjevice, kateri vsled stare obljube vsako sedmo leto na hrib prihajajo, in prinašajo darov za cerkev, med temi težko svečo, ktera navadno tehta 14 liber. Prišli so verli romarji v saboto v procesii prepevaje litanije Matere Božje. Domači gospod so jih slovesno sprejeli in v cerkev peljali. Pri sv. mašah so kaj lepo peli in se pevajoči v nedeljo od nas poslovili. Imeli smo šest spovednikov vse tri dni: Domačega in šentjurskega župnika in 4 kaplane; bilo je dosti dela. Da bi le bilo v večjo čast Božjo in zveličanje duš! Slišali smo štiri pridige, ktere so imeli gg. kaplani iz Šentjurja in Svibna v saboto, iz Trebovelj in od sv. Jakopa v Ljubljani*) v nedeljo.

Kar se na Kumu posebno lepo podá, sta dobro ubrana zvonova, ktera morata pri priterkovanju za tri služiti. Tehtata skup 66 stotov, in sta vlita v Kranji leta 1753 in 1762; oba je vlil Janez Kristijan Riser; bila sta takrat župnika v Svibnem, kamor so tačas obe podružnici in kapelica na Kumu spadale, gg. „Cepul in Rosman“, kakor se njuni imeni na zvonovih berete. Ali bi ne bilo mogoče, da bi se z enega zvona napravila dva; kako lepo bi potem peli trije zvonovi! Ker je na tej višavi skoraj vedno viharo, imajo poslopja staro podobo, ker poprave le malo ali nič ne zdajo.

Imeli smo vse tri dni prav lepo vreme, zatoraj tudi v prostih trenutkih prelep razgled na Dolensko in Štajarsko. Radi bi bili podali Triglavu roko, pa menda ga je glava bolela, ker je bil vedno z oblaki ovit. — Mar-

sikdo si je na višavi „svetega Kuma“ mislil: „Dasitudi tukaj grozno gorat, vendar kako lep je svet, in kako lep bi lahko ostal, ako bi ga človek s svojimi grehi ne spreminjal v dolino sólz. — Kum, ostal nam boš v dragem spominu!

Od Savine. Ravno slišimo iz zanesljivih virov poročati, da slavni Celjani še niso zadovoljni z osramotenjem, katero so si po zadnjem nemškutarskem in zopercerkvenem shodu na glavo nakopali, temuč še le dalje korakajo in mislijo s tem blezo neumerljivi postati, da so z kloštroborci v en rog zatrobili. V zadnji seji okrajnega zastopa, pri kateri je bilo 39 zastopnikov pričujočih, med njimi žali Bog! tudi Slovenci, stavi g. dr. Neckermann nujni predlog, naj se samostani sploh ko škodljive naprave odstranijo! Ta predlog sicer ni obveljal, ker le 5 se jih za-nj oglašilo in zdaj g. M. Stepišnik, tesarski mojster, stavljeni predlog popravi s tem, da naj se odstranijo vsi samostani, kateri se z bojniki ali s šolami ne počajo, in to je obveljalo. Tudi naši može ostanejo pri glasovanju. In ta sklep se bo svetu naznanjal ko želja ljudstva, naj si temu v kljub ljudstvo tudi čisto drugači sodi! Pojdite in prašajte kmeta in z njim vsakega poštenjaka: kaj so ti pa redovniki v Celji ali v drugih krajih hudega učinili, kje so te v pravičnih rečeh žalili, da jih hočeš žive pokopati? On ti bo odgovoril: Nikdar še nisem po teh stanovih škode terpel, temuč ako sem bil žalosten, pri njih sem najšel tolažbe, lačnega so me nasitili, v sercu nemirnega so me z zaupanjem navdali; jaz po takein želim, da, ako se redovniki ne pomnožijo, saj v prejšnjem številu med nami ostanejo, saj malo pomoč, ktero njim mi v časnem skazujemo, oni človečanstvu stoterno povračajo. — In da mnih niso zastoj, bi Celjani lahko samo iz tega spoznali, kako se je vse na lepem griču sv. Jožefa spremenilo, odkar tam učenci sv. Vincencija bivajo. Cerkev je vsa prenovljena in ozaljšana, in oni, od katerih se gotovo vé, da jih saj domači ne podpirajo, so več storili, kakor vsi prebivavci celjskega mesta zamorejo, kajti veliko lét že zvonik svoje nemške cerkve stavijo in ga bodo morebiti stavili dalje nego Jeruzalemčani svoj krasni tempelj, in že ne bo postavljen! — Kakor po drugih mestih, brez dvombe tudi pri nas k temu viku in kriku niso samostani priložnosti dali, temuč dan danes se bori paganizem s keršanstvom, vojskuje se nejevera zoper Kristusa, Sina živega Boga. Ker brezbožnežem redovniki v njih načelih posebno nasprotujejo, so njim tern v peti, in z njimi tudi večkrat drugi potegnejo — ne iz hudobije, ampak iz slabega ali puhlega prepričanja. Pokličite ljudstvo, naj vam svoje mnenje naznani in po pravici vam odverne: Mi se nikakor z vami ne strinjamo! — Volitve za krajni in okrajni šolski svet so se tudi že veršile in za skoraj celo slovensko Celje ni izvoljen nijeden Slovenec, in za celi slov. okraj edini g. Ivan Žuža iz narodnjakov, drugi sami nasprotniki. — Novi dokaz kako krivično so pri volitvah v okrajni zastop se ozirali na mesta, tako da mala peščica Celjanov ima v klobuku (majorizira) blizu 30,000 drugih prebivavcev. Od te stranke ne pričakujemo tega, kar nam gre na narodnem polji, bojimo se pa tudi, da ne bo dovolj skerbela za katoliško odrejo naše mladine. Nji je vse nesterpljivo, kar v njih rog ne trobi, ne le samostanov, radi bi marsikteri pregnali tudi politične predstojnike in duhovne, kateri si upajo očitno razodeti, da z njimi se zlagati ne morejo. — To nam svedoči, da nič bolje od Maribora, če ne slabše, ne sodi Celje v sedanji razmeri za vstanovitev katoliške politične družbe. Naj bi vendar vsi se zavedili, kako se nam je moško poganjati za katoliško našo domovino. Varvajmo si dom in vero!

V Špitalu na Koroškem so pred kratkim obhajali

*) Dr. Sterbenec.

svojo petindvajsetletnico tovarši ranjcega misijonarja Otona Trabanta, ki počiva pod palmovim drevesom v srednji Afriki. Čez 25 jih je šlo takrat v vinograd Gospodov, 8 jih je zdaj že mrtvih, 4 so hudo bolni, le 7 je bilo pričujočih čisto močnih in zdravih, drugi so bili iz raznih vzrokov zadržani priti.

Iz Mošćenic. — Zadnje dni meseca avgusta bivalo je veliko veselje med vernimi kristjani naše krasne Ljubnice. Pohodili (obiskali) so nas naš presv. škof Jernej, delili so vernim ovčicam sakrament sv. birme in zajedno posvetili na svojega godu dan krasno izdelano cerkev v Poljanah. Priložnost imel sem poslušati v dveh cerkvah izpit, kterege so imeli presvitli škof radi znatnosti kerščanskega nauka. Vidilo se je veliko veselje in prava zadovoljnost na obrazu škofa in roditeljev radi lepega in bistroumnega odgovarjanja otrok. — Ako človek nazaj pomisli za nekoliko let in razmišlja ono sirovost in neizobraženost, kako vladala je med našim ljudstvom in prilikuje sedanjo telesno in duševno omiko, prašal bi, kateri je temu vzrok? Morebiti oni duh, ki preži iz vsake verste liberalnih časopisov? Nikakor, dragi liberalci, nego duhovščina je, ktera je naše ljudstvo skopala s blata, ga osnažila in tako rekoč vsakemu udu vsadila v serce ne samo zavest, da je „človek“, nego i dužnosti, ktere ima kakor takovi do „Boga, cesarja in predrage domovine.“ ... od fare.

Iz terzaško-koperske škofije. P. n. g. El. Nazar. Stradi, infulirani stolni prošt v Kopru, se je prostovoljno odpovedal farni in dekanski službi. P. n. g. Mih. Gallo, kapitelski dekan, je postal tudi dekan za okrožje; čast. g. Fr. Petronio, korvikar in duh. pom., pa administrator omenjene mestne duhovnije. Preč. g. Jož. Brozina, častni korar koperski in kurat pri sv. Antonu, gre v pokoj; torej je ta kuracija razpisana. Č. g. Jan. Dragovina, novoposv., gre za duh. pom. v Žmin. Naslednji častiti gg. so novoposvečeni: Jož. Flegar, Anton Lupetina, Jož. Mikuš in Jož. Omerš. Umeri je č. g. Val. Lakner, duh. v pokoji. R. I. P.

Iz Gorice. Danes, to je 2. sept., so imeli tu na Kostanjevici č. oo. frančiškanskega reda provincije sv. Križa kongregacijo. Provincijal, kustos, definitorji so vsi ostali kakor so bili pri kapitelnu lanskega leta izvoljeni. Gvardjani in vikarii so pa bili nekoliko spremenjeni. Za prokuratorja je poterjen preč. o. Emilijan Stukelj, za tajnika preč. o. Frid. Hönigman, kakor sta bila pretečeno leto poterjena.

Gvardjani so ti-le pp. oo.: V Ljubljani Salvator Pintar, farni administrator itd.; v Tersatu Vilhelm Ricoli; na Kostanjevici Bonaventura Sel; v Novem mestu Bernard Vovk; v Kamniku Rudolf Dolinšek; v Paznu Gratus Pfeifer; v Samoboru Emil Krašovic; v Klanjcu Avgustin Pernar; v Nazaretu Albert Pintar; v Karlovcu Nemežijan Smoković; v Brežicah Gilbert Gravel; v Jaski Simon Hosnjak. — Vikarii: v Ljubljani prečast. o. Benvenut Kroat; na Tersatu Jeron. Jankovič; na Kostanjevici Pacifik Fister; v Novem mestu Rafael Klemenčič; v Kamniku Konrad Longonder; v Paznu Hermag. Roina; v Samoboru Magnus Bosek; v Kljancu Felicijan Matavž; v Nazaretu Tadej Gregorič; v Karlovcu Ambrož Kostanjevec; v Brežicah Bernard Krušnik; v Jaski Matija Pemec.

Nova profesorja v Novem mestu č. oo.: Engelbert Vovk in Klemen Jelenec. — Vodja gimnaz. je preč. o. Ladislav Hrovat.

Iz Drinopolja na Bulgarskem, 26. avg. 1869. Kolikor mi je nedrago, da toliko časa Vam nisem nič pisal, toliko ljubši mi je, da Vam zamorem poslati zdaj nekatere verstice. Vse skoraj tukaj smo tako obloženi, da moramo čez svoje moči delati. Z današnjim dopisom

prejmete naznanilo o preskušnji naše znotranje in zunanje šole. O. Simon Kobrzynski je z 2 učencema to dobo pod Balkanom v Toposlavju; — bil je tudi v Kazanlyku. O. Rafael Ferrigni se je danes poslovil s posteljo, na katero ga je bila prav huda merzliza precej po preskušnji položila. Prihodnji ponedeljek ima iti z menoj v Heraklijo k morju in od onod grem v Carigrad poklonit se novemu pro-delegatu Antonu Jož. Pluym-u ter z njim govorit. Ob koncu kimovca pričakujemo novega pomočnika, o. Aleksandra Szymoniskega iz Šlezije. Nasledvajo šolske zadeve.

Naznanilo

o skušnji bulgarski in francoski v Drinopolju, pod vodstvom misijonarjev „vstajenja našega Gosp. J. Kr.“

Razdeljena je šola v dva razdelka, v bulgarskega in francoskega; vsak razdelek ima 2 posebna razreda. V dveh bulgarskih razredih se razlaga nauk v bulgarskem, v dveh francoskih pa v francoskem jeziku. Po zimi je obiskovalo šolo 42 dečkov, po leti 34, k skušnji jih je prišlo 30. Skušnja je bila 8. avg. v pričo mnogih poslušavcev, med kterimi sta bila 2 namestnika tukajšnjega Vali-pašata, naši visoki vradniki, konzuli vnanjih deržav, bulgarski škof, duhovstvo latinskega in jutrovskega obreda, več voj. častnikov, starši, otrok in še mnogo prebivavcev drinopoljskega mesta. Po čveteroglasno odpeti pesmi: Sanctus Deus itd. (sv. Bog) se je začela skušnja z govorom šolskega ravnatelja v bulgarskem jeziku, kterege podamo na koncu.

Naslednji napredek kaže, koliko so storili učenci v vednostih:

Iz keršanskega nauka so mali precej dobro odgovarjali na lahke vprašanja iz katekizma. Srednji so bili izpraševani o apostolski veri, veči o očenašu in ss. zakramentih; zraven tega so se pa še dobro dokazovali, da se izhaja sv. Duh od Boga Očeta in Sina od vekomaj.

Iz cerkvene zgodovine do Mojzesa so srednji pripovedovali kratko pa precej dobro; veči ravno to pa obširno in jasno. Iz številstva so se majhni 4 načine številstva dobro naučili; srednji zloženi način številstva z drobci, veči pa so se dobro naučili pošteve že o kvadratu in kubiku.

Iz zemljepisja poznajo srednji precej popolnoma naš del sveta — Evropo; viši pa imajo o vseh delih sveta precej dobro znanje.

Iz slovnice so se učili pervine, bolj odrasli pa so v vseh delih slovnice precej dobro izurjeni.

Pravopisje in spisje prav zadostivno. Bolj odrašen učenec je bral spis o koristi bulgarsko-katoliške šole.

Iz turškega jezika je spraševal prvi vradnik Vali-pašatov. Več otrok je na glas bralo, drugemu je narekoval v turškem jeziku te-le besede: „Prav zadovoljen sem s skušnjo učencev, in veselim se tolike pridnosti učenikov pri učenji.“ Namestniki Vali-pašatovi zahvalivši se šolskemu ravnatelju so odšli in skušnja se je nadaljevala. Učenci so na razne vprašanja v bulgarskem, francoskem in turškem (dva tudi v nemškem jeziku) prav dobro in urno odgovarjali.

Skušnja se je končala s slavoklici Nj. svetosti papežu Piju IX, apostolskemu pro-delegatu v Carigradu A. J. Pluym-u, bulgarskemu škofu, francoskemu in avstrijskemu konzulu, kristjanskemu polku itd. Skušnja je trpela 3 ure; v povzdigo svečanosti sta veliko pripomogla omenjena konzula, pa general Sadik-paša. Poslednji je poslal dva častnika, da sta pripravila prostor, in pa vojaško godbo.

11. avg. je bila majhna „beseda“ po tem-le redu: Vvod. Čveteroglasno petje: Sanctus Deus itd. v slovanskem jeziku. Govor šolskega ravnatelja v fran-

coskem jeziku. 1. Triglasno petje v bulgarskem jeziku: „Oče, prišla je ura, — posveti jih v resnici Svoji, — da bodo vsi eno, kakor si Ti Oče v meni in jaz v Tebi.“ (Jan. 17.) — 2. Govori bulgarski: „Spodbuja k nauku,“ govoril Najden; — 3. „Orel, rak in riba,“ govoril Bazilij; — 4. „Spomlad,“ gov. Nikola; — 5. „Zlati rog,“ gov. Dimitrij; — 6. „Pogovor v podobi komedije.“ Osebe: Dimitrij II, Panojote in Konstantin. — 7. Triglasno petje francosko: „Je Vous salue itd. — 8. Deklamacija francoska: „La fourmi“, govoril Paskal; — 9. „Les biens veritables“, govoril Rupen; — 10. „Le chien, qui tache sa proie pour l'ombre“, govoril Badetti; — 11. Laška: „David sopra i monti di Gelboe“, gov. Moritz; — 12. Armenska: poezija, gov. Babik; — 13. Greška: poezija, gov. Dimitriades. — 14. Dvogovor nemški: „Občutki po preskušnji“, govorila brata, kozulova sina; — 15. Turški: „O volitvi stanú“, gov. Babik II in Gregoir. — 16. Triglasno petje: „Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam et portae inferi non praevallebunt adversus eam.“

Konec: Hvalni govor mlgs. škofa Rafaela.

(Konec nasl.)

Pellnovec.

Vzrok. Zakaj dandanašnji mnogi po mnihih z botom mahajo, kateri sicer za to govore, da naj se razbojnikom po ječah vendar kak lasec ne skrivi? Zatò, ker jim vest pravi, da utegnejo v ječo priti, ne pa v samostan; — da so sami vredni ječe, in ne samostana.

Beraške zdražbe se tudi s tem pogosto podkurjajo, ker se kdo — ne vém zakaj? — zlaže, da ta ali ta je v tem kraju, v tej hiši, kdo si vé, koliko veliko dobil ali dobila; — drugi pride za njim in se grenko pritoži, da mu dobrotnik celo pest denarjev ne zavalí, ker je vendar veliko bolj potreben od unega, ki je bil — češ — tako bogato obdarovan. Satan ima povsod svojo žetev, pri beračih dostikrat tudi prav obilno. —

„**Mali Pepi,**“ graški solivec, si je nalaš smešno-strasnih klosterskih zgodb izmislil ter jih pravil s tem namenom, da je pikal neumne in hudobne časnike, ki s tako lažnjivo robo svoje bravece pitajo. In lejte! našli so se taki, ki so tudi to verjeli, akoravno je naravnost rekel: da zdaj bode bravcem nekoliko polagal. Pravil je n. pr.:

V Gradcu. (Ostudno!) Barantavka z divjačino je večkrat slišala zagolteno stokanje pri frančiškanih. Iskali so, in našli v kleti (keldru) v petvedernem sodu tri zmešane mnihe zaperte, ki so le skoz veho svitlobo in živež dobivali. Že dve sto petdeset lét so reveži zdehali zaperti. Sodnijsko preiskovanje se je pričelo itd.

V Stift-Rain-u. (Prestrašno!) V tréh velicah orgelnih pišalih so našli okostnjake od treh mnihov, ki so jih njih vikši pred šestimi leti v pišali vpihali in jim življenje izpihali! itd.

Zdravilo zopercerkvenim vrednikom. Undan ko je mil. škof O'Connel Gras-Valley-ski v Ameriki po svoji obširni škofiji popotoval, so mu v Austin-u, na Nevadskem, ondotni katoličani po posebnem odboru darovali velik znesek denara. V kakošen namen? To so storili iz vdanosti in ljubezni do svojega škofa kakor pomoček za bližnje popotovanje v Rim na vesoljni zbor... Kaj pravijo k temu tisti katoličani, ki s frajmavrarji vred zoper cerkveni zbor v en rog trobijo? Ker je po katoliškem nauku in po zdravi pameti vsak človek terdo zavezan škodo popravljati, katero je storil komur in kjer si bodi: se bo vidilo, če v „svetem letu“ saj kateri sovražljivih časnika je k spoznanju pride in prične za „rešitucijo“, kje ne mara zbirati pomočkov za vesoljni cerkveni zbor ali sploh darov za sv. Očeta, čimur bode še sam prideval skoz nekoliko časa čeden oddelek svoje

plače. Kdor pravi, da pokoro dela, pa škode ne povrača, ko bi jo mogel popravljati, taki pokore ne dela, ampak pokoro le hlina, — uči sv. Avgustin. —

Sleparije. „Laibaherica“ piše med drugim tudi nekaj od „copernije“ in pripoveduje, da je nekak Pater Eberhard v Ingoldstadtu bil dal na svitlo „zarotivne bukve“ ter je pri svoji duhovski časti terdil, da mora človek srečen biti, ako le prav rabi te bukve; pa da mora tisti, ki hudobnega duha kliče, vselej poprej 5 maš plačati. — To je pač „dober kosce“ za liberaluhe, ker je imenovan „pater Eberhard“; toda vprašanje je, če ta „copernik Eberhard“ ni ravno kak pokrit posvetnjak, ki je z duhovskim imenom ljudi za denar sleparil, kakor delajo n. pr. časnikarji, katerih puhli listi so ob vso mikavnost pri „svojih bravcih,“ ako jih z naznanilom tacih sleparij ne pitajo, zlasti ako ubozega „patra“ ali sploh brezorožnega duhovna vmés ne spravijo. — „Pomenljiva“ je bojda med ljudstvom razširjena neumna vraža, da sedanji papež Pij je „vse zaklade na zemlji v pano djal;“ pa še pomenljiviši, mislimo, utegne biti sarkastiška opombica zraven v kambicah „(natürlich mit Ausnahme des Peterspfeniges)“, s katero je častnikar pokazal, iz kacega protja je njegov koš spleten in kakošno nedišečo robo da v njem vozi in prodaja!

Novo barbarstvo — cvet nove ère. Nova èra se ponaša s posebno oliko in lučjo memo poprejšnje starokeršanske. Izversten zgled take nove olike se je pretečene dni očitno pokazal v Gradcu, poglavitnem mestu štajarske dežele, ki zvonec nosi v novem napredku (Fortschrittu). Posebno spoštovanje se skazuje usmiljenim sestram zavoljo njihovega blagega poklica in delovanja povsod, kjer koli jih poznajo. V Parizu, poglavitnem mestu omikane francoske države, jim vojaška straža celo očitno čast skazuje, hrabri Prusi so jih l. 1866 v vojski čez vse druge čislali, neverni Turk priznava njih hvale vredno djanje in jim posebno čislanje in spoštovanje skazuje. V Gradcu pa — v katoliškem mestu katoliške dežele — usmiljene sestre na ulicah pretepajo!! Čuj, začudeni svet in zapoj novo slavo novi èri! V četrtek, 19. vel. serp., ste nesli dve usmiljeni sestri po navadi revežem potrebno jedilo; blizo železnega mosta pa ji začneta dva mlada moška z nesramnimi besedami pitati, in eden eno po glavi udari! Drugi dan zjutraj spet spremljata dva možiceljna dve usmiljenici z gerdimi besedami, in eden eni beli klobuk z glave sterga ter ga po ulicah zažene! Ravno tisti dan popoldne spet gresta dva gerdobeža za dvema usmiljenicama po Aninih ulicah v hišo, in tu tisto sestro, ki je bila že pred ta dan vdarjena, s palico po glavi in po plečih mahne! (Ta terpinčena sestra je po rojstvu grofinja.) Vsaki dan so nosile revnim jedil, zdravil in oblačil. Kdo bi ne mislil, da že ta dobrotljivost jih bo varovala in jim vesoljno spoštovanje pridobila. Pa novi lažnjivi liberalizem ima drugo mero in vago ravnopravnosti. Ko bi bile te usmiljenke judinje, kazališne igravke, plesavke itd., kak hrup bi bili gnali liberalni časniki; tega za vso deželo sramotnega ravnanja pa še večí del ne opomni! Ko bi bil slovenski kmet nevernemu liberaluhu, ki mem procesije pokrit gre, se pred cerkvijo, pred križem ne odkriva, praznike skruni, le besedico rekel, ali že celo klobuk z glave zbil, kak vriš bi bili gnali liberaluhi in časnikarji! Kaj pa da, stric, to je kaj drugega! Po pravici pristavlja „Graz. Volksblatt,“ da tako vedenje imajo na vesti tisti časniki, ki dan na dan duhovne in samostanske osebe popisujejo kakor izveržek človeške družbe. „Wer Wind säet, wird Sturm ernten.“

Čudno poštenje nove ère. Neki dnevnikaarji in zborniki imajo po dvé vesti, svojim bravcem pa vedno priporočajo, da naj imajo le eno samo. Tako je tarnala laška vladna „Opinione.“ „Unità“ pa nato dokazuje, da

Italija sama je skovana z dvema vestima: z diplomatsko in skrivno vestjo, — s tisto vestjo, ki je očitno tajila, in z uno, ki ji skrivaj priterjevala. To se namreč ozira na tisto dobo, ko je vlada skrivaj podpirala Garibaldov punt, kadar je knez Kavur na vse strani lagal in sleparil, da je skoval pričujočo Italijo. In ravno vladni časniki Garibaldu kljubu, ki se trudi dokazati, da ga Kavur ni podpiral, pod roko z vso prizadevnostjo dokazujejo, da je imel Kavur res dve vesti; „Unità“ jih pa podaja, kako Kavurja čislajo za velicega moža, ker je lagal in sleparil. Spačenost se nosi v zmagošlavi in čisla se kakor vzrok časti. Kolika sramota! tako sklepa „Unità.“

Razgled po svetu.

Grozovita pregreha se iz Francoskega naznanja. Gospodičina Rouy, pevkinja, bila je 15 let v raznih francoskih norišnicah zaperta, akoravno ni bila celo nič nora. Našli so neki zdravnikov, ki so za denar in lepe besede spričevala o norosti gospodičine izdali, in na taki način so hudodelniki skriti ostali. Uboga pevkinja bila je k sreči po nekem katoliškem duhovnu in po orleanškem škofu rešena. Pervi je hudobijo po naključji zapazil, drugi pa je na to gnal, da se je reva oprostila. Vzrok tej hudobiji je do sedaj še neznan. Naši liberalni časniki pa o tej reči ne vedo nič povedati.

Samostanstvo še mnogim brez vse potrebe glave beli. Mi katoličani judovske in luteranske notranje razmere pri miru pustimo; judje in protestantje pa hočejo katoličane kar „komandirati“ v naših naj bolj duhovskih in znotranjih zadevah. Protestant Steudel je vodil ljudski zbor na Dunaju in jud dr. Levinger mu je navsote stavil, in ta shod je glasoval za odpravo samostanov. Prav vam je, katoliški gumpci in tumpci! Naj vas le judje in krivoverci vodijo, ker se nočete svoji cerkvi dati voditi. — Druga je na Angleškem, pravi „K. Bl.“, tam spoštujejo pravo svobodo. Eden njih listov piše: „Klostersko pregledovavstvo bi se dalo težko zverševati. Da število oseb v eni hiši skupaj moli, to ne daje vzroka k inšpekciji, razun da bi se morala vsaka deržina pregledovanju podvreči. Tudi se ne more na to misliti, da bi se nekako število gospá, ki v eni hiši po določenih pravilih živé in kje otroke učijo, postavilo pod nadzorniškega vradnika, sicer bi se moralo z vsimi dekliskimi odrejši (penzionati) ravno tako storiti. Okrog hoditi in dobre dela opravljati — to tudi še ni vzrok za nadziravanje, niti se more prosti Britanec oprezovati zato, ker se odpové radosti prosto okrog hoditi. Ako je poslednjič prosti stan ali obljuba devišstva zadosti, da se hudo natolceva in nadzoruje, bi se moralo tudi stanovanje posameznega zaničevavca zakona preštetfnjati.“

Laži o vesoljnem zboru. Iz Rima se piše v „Volksfrd.“, da se terdo molči o tem, kar se ima na vesoljnem zboru obravnavati. Cerkev že dobro vé, zakaj. Časnikarji pa imajo svoje „mureljne“ — pisavce v Rimu, ki blezo skoz luknice pri vratih poslušajo in hočejo vse vediti, kaj je in kaj bode, ter ravno take „černe mureljne“ po svetu pošiljajo, kakor so sami, namreč spačke in laži. Kaj bodo pa jedli in pili, če si z lažmi kermé ne prislužijo? Tako p. čenčá „Allgemeine-rica“, da bode papež škofom prikrajševal prostost v posvétovanji, da bode sam predložil prašanje o papeževi nezmotljivosti. Poslanci katoliških vlád sicer res ne bodo dopušeni na zbor, in sicer zavoljo tega ne, ker so katoliške vlade v sedanjem času spremenile svoje razmérje in stališče do katoliške cerkve. Poprej so se namreč tudi vlade poganjale za katoliško resnico, so jemale ozir tudi na večni blagor narodov, ter so bile pred dru-

gimi bramba katoliške cerkve; zdaj pa ima biti njih obnašanje do vsih vér enako; ali v resnici terpi katoliška cerkev od laži-liberalcev povsod prav hude napade — v tem, ko druge vérstva dosti v miru živé. Ker pa ima katoliška cerkev božjo moč v sebi in si je vselej zmage svesta, če tudi dostikrat po hudi vojski in britkem terpljenji; zato se tudi vse tako imenovano „prostomiselnstvo“ vesoljnega cerkvenega zbora tako nezmerno boji. Kakor jastrobi od daleč ferfolé in kričé nad jagničem, ki ga hočejo raztergati, tako „liberaluhi“ nad cerkvijo in njenimi napravami. So pa vsi enaki, bodi-si nemški, slovanski, laški ali francoski liberaluhi.

Razne novice. Konec delegaciji je Nemce tako razdražil, da pišejo o červu, kateri na delegaciji gloda, in o potresu dvalizma. Pokazali so jim namreč Madjari, da so vse drugačni politikarji za svojo reč, kakor pa cislajtanski velikani. — „Sturmarski“ Sturm se je poslanstvu odrekel — tudi več drugih se je odpovedalo. V Detroit-u v Ameriki je undan Nemec svetoval, naj se vsak pivar prisili, da za poskušnjo mora prvi kozarec óla sam piti; drugi kmet je odgovoril, da to bi bilo vender neusmiljeno, ker pivarji bi utegnili kolero dobiti.

Iz Ljubljane. Dobrih, prav dobrih vsakterih novih bukev daje Wegerovo bukvarstvo v Briksnu gg. duhovnom za opravljanje ss. maš namesto denarja. „Duhoven brez dobrih bukev je to, kar kmet brez orodja.“ Tukaj jih po lahkem potu in precej dobi — pri vredništvu „Zg. Dan.“ Kteri bi jih želel, naj hitro se oglasi.

Odgovor katoliški družbi v Ljubljani. Hvala slavni katoliški družbi iz celega mojega serca za sočutje, ktero mi je v svojem poživljajočem dopisu od 24. p. m. dobrotno naznanila. Bog vsega tolažila blagruj družbi tolažilo, ki mi ga je poslala ob času hude poskušnje.

Znati je, da se bliža velik, morebiti za dolgo časa razločiven boj med močmi svitlobe in tame.

Ne bojimo se. Gospod je govoril: „Ne bojte se, jest sem svet premagal.“ Na to besedo zaupajmo. Mi se bojujemo pod njegovo zastavo za njegovo reč, z njegovim orožjem. On nas bo k zmagi peljal. Pri tem nič ne kazí, ako naše osebe padajo za žertvo, da se le reč do zmage vspeši, ki jo zastopamo.

Ponavljaje svojo naj odkritoserčniši zahvalo prosim Boga, naj na prošnjo neomadežane Device slavno družbo vedno ohrani pod svojo brambo.

V Lincu 31. vel. serpana 1869.

Francíšk Jožef Rudigier, škof l. r.

Študentovski shod v Ljubljani 4. t. m. je tirjal slovensko vseučilišče v Ljubljani (akoravno je menil nekdo izmed njih, da pod klerikalno cenzuro (?) ni literature in brez nje ne univerze!); ruski jezik za višje slovstvo; stol slovenskega jezika v Gradcu; akademična društva na narodno-svobodomiselni podlagi. Priporočal jim je pa tudi eden v zgled in posnemo „mistra Husa.“ Napijalo se je pri večernem „komersu“ pod predsedstvom poslanca Zarnika „naprednej štajarski“ „duhovščini“ — pa tudi dr. Dominkušu itd.; — Husu, pa tudi „gospodu“ Strosmajerju, kakor se bere v „Narodu“ ... Ali čete še kaj več? —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofli. Č. g. Jan. Lapajne, semeniški duhoven, gre v Dolino; č. g. Rajm. Kalan, benef. na Vačah, v Šmarije; čast. g. Kar. Kurent z Dragatuša na Vače za benef.; č. g. Ign. Koren, nov. posv., v Dragatuš.

Pogovori z gg. dopisovalci.

Nekaj dopisov prihodnjíč.